

Onze oudste zoon, een jongen van een levendigen aard, had, in spijt van zijne goede vooruitzigten alhier, een onuitroeibare neiging opgevat, om naar Batavia te gaan. Noch vaderlijke raad noch moederlijke tranen konden die zucht onderdrukken. Eindelijk hebben wij moeten toegeven . . . Sedert twee maanden is hij vertrokken . . . het oogenblik der scheiding was akelig, en haalt ons nog dikwijls de tranen in de oogen.

Groet uwe lieve vrouw, ook van de mijne, die van haar twaalfde kind zwanger is. Ik ben van harte t.t. H. Tollens Cz. Rotterdam 20 Maart 1822.

p. s. Uwe order op 4 Vaatjes best gem. loodwit zal geëffectueerd worden. Hiernevens intusschen de prijzen van eenige der voornaamste artikelen; is daarbij nog iets van uw gading, schrijf het ons dan, opdat het een met het ander gelijktijdig geëffectueerd zou kunnen worden."

Tollens heeft echter, zooals wij reeds hoorden, in 1829 een 2e deel „Nieuwe Gedichten" weder bij Immerzeel uitgegeven en had hem nog in December 1827 een gedicht voor den Muzenalmanak geschonken; hij meende het zoo grof niet maar werd nu eenmaal ziedend bij idee van reclame. Ware Suringar zijn eerste uitgever geweest, dan zou die te eeniger tijd door Immerzeel (zijn leeftijd daargelaten) vervangen zijn; nu kwam Suringar in de plaats van Immerzeel en hield het ongeveer even lang uit; toen stierf Tollens.

Tollens wilde geen broodschrijver zijn; hij had zich rijk kunnen maken met zijne dichtkunst, maar hij verkoos het niet en liet het zijn uitgevers worden, wat steeds uit zijn voorwaarden blijkt en uit de wijze waarop hij het geld, voor zijn gedichten ontvangen, besteedde. Zijn inkomen en kapitaal werd uit de verffabriek gevormd; aan zijne burgerlijke betrekking hechtte hij veel waarde; zijn honoraria gingen in een apart potje voor „bizondere doeleinden". Hij wilde niet om het geld zijn volle vrijheid tegenover uitgevers verliezen of, zooals hij het herhaaldelijk uitdrukt, geen „werkman van den uitgever" zijn; dat was „zijn fatsoen te na". Steeds toonde hij dan ook berouw van contracten, dikwijls op scherpe wijze, maar steeds sloot hij weer nieuwe; hij wilde absoluut